

bør ikke kunne forlange denne efter kun at have betalt eet eller nogle ganske faa Afdrag. Det er jo nemlig saaledes, at Værdiforringelsen er størst i Begyndelsen og senere aftagende, naar Genstanden da ikke ligefrem misbruges. En Maskine f. Eks. har tabt betydeligt i Værdi som Handelsobjekt ved at være brugt, om det saa er aldrig saa lidt. Medens en ubrugt, en ny Maskine har en bestemt Handelspris, som er Norm for Værdien, har en brugt baade en Brugs- og en Handelsværdi, og denne sidste kan paa et tidligt Stadium ligge en Del under Brugsværdien; men da Genstanden atter skal realiseres, er det Handelsværdien, som bør være den gældende. Derfor bør Opgørelsen i Henhold til denne Paragraf først kunne forlanges af Køberen, efter at der er afdraget et vist Beløb af Købesummen, saaledes at Handelsværdien ikke kan antages at differere fra Brugsværdien i væsentlig Grad. Det vil i det hele taget blive et meget ansvartsfuldt Hvert at øve Ret og Skel til begge Sider og at skulle takserer saa forskelligeartede Genstande, som der her kan være Tale om, og paa meget forskellige Stadier af Slid ved Brug.

Det er ifølge § 11 Fogedvidnerne, som skal optræde som Taksationsmænd angaaende Klæder, Symaskiner, Sofaer, Landbrugsredskaber o. s. v. — „i fornødent Fald med Tilkaldelse af sagkyndig Bistand“, staar der. Men hvem skal afgøre, hvor naar det er fornødent? Man skulde synes, det var fornødent hver Gang. Hvad man i Bemærkningerne til denne Paragraf har tænkt paa angaaende det Tilfælde, at Tingen er blevet beskadiget af Sælgeren, medens den befandt sig i Køberens Besiddelse, staar mig ikke ganske klart. Selv om Sælgeren havde Adgang og Lejlighed dertil, vil han neppe kunne tænkes nogen Sinde at være interesseret i at forringe Tingens Værdi, rent bortset fra, at han ved en saadan Handlemaade paa anden Vis vilde paadrage sig et Ansvar.

Andet Stykke af § 4 forekommer mig lidet tiltalende. Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse oplæse det: „Hvis Afbetalingsprisen har været urimelig høj i Forhold til Tingens Værdi ved Aftalens Afslutning, beregnes der i Stedet for de ovenfor angivne Beløb alene Sælgeren en rimelig Afbetalingspris med Fradrag af allerede erlagte Afdrag“. Selvfølgelig er det i allerhøjeste Grad forkasteligt, naar en Sælger overhovedet ansætter en urimelig høj Afbetalingspris, men det forekommer mig, at man her for det første giver

Rum for megen Vilkaarlighed, der altid er af det onde, og for det andet, hvad der er mindst lige saa uheldigt, giver Anvisning paa, at man godt kan bekræfte en Overenskomst med sin Underskrift, men den gælder ikke. Det kan virke demoraliserende. Sin Underskrift holder man i Ære, ikke for andres, men for sin egen Skyld. Vil man gaa for at være respektabel, maa man respektere sin egen Underskrift. Man tør gaa ud fra, at Folk, der køber paa Afbetaling, ikke er enfoldigere end andre Mennesker, men at de baade ser og hører sig godt for, inden de træffer Bestemmelsen. Og den Forretningsmand, hvis Afbetalingspris er urimelig høj i Forhold til Tingens virkelige Værdi, vil, som rimeligt og retfærdigt er, blive overfløjet af sine Konkurrenter. Jo mindre en Samfundsbürger har, des større Grund er der for ham til at værne det, han har. Hans Hæderlighed, hans Retssind og Agtelse for sin Underskrift skal være ganske uantastet. Jeg synes, at man her er ved at rokke ved en Grundpille. Jeg anerkender fuldt ud den smukke Tanke, der ligger til Grund for denne Bestemmelse: at værne den Part, der formentlig er den svage i dette Forhold, men det forekommer mig, at man i Bestræbelsen for at værne de materielle Værdier let kommer til at nedbryde de aandelige Værdier, og det er nu en Gang ikke alt, der kan gøres op i Kroner og Øre.

Til §§ 5 og 6 skal jeg paa nærværende Tidspunkt intet fremføre. Derimod finder jeg Anledning til at omtale Bestemmelsen i § 7, der gaar ud paa, at Køberen ved Opgørelsen kan udtage en eller flere af Tingene efter eget Valg naar de betalte Afdrag dækker Værdien af Tingene. Det er i og for sig en meget rimelig Ordning, her tilsigtes, men den bliver sikkert ikke let at føre ud i Livets Praksis, undtagen hvor de Genstande, der samtidig er købt, absolut ingen Forbindelse har med hinanden, f. Eks. flere Maskiner eller Redskaber, særskilte Beklædningsgenstande, ikke hele Sæt o. s. v. Sælgeren bør dog være medbestemmende med Hensyn til, hvor vidt Tingene hører sammen. Det vil i mange Tilfælde blive en Skønssag, om og i hvor høj Grad dette er Tilfældet, og hvor meget Værdien paa virkes ved Adskillelsen. Jeg tror ikke, at man opnaar Retfærdighed, medmindre begge Parter faar Adgang til at gøre deres Indflydelse gældende. Jeg tager et Eksempel, som kan tænkes at forekomme ret hyppigt, nemlig Køb af et Møblement — det ærede Medlem fra Stege (Jessen) næv-